

1. DOSTAĆ (1118) *vb pf*

o oraz a jasne (w tym w a 4 r. błędne znakowanie).

inf dostać (288); -ać (264), -ąć (1), -(a)ć (23); -ać: -ąć *Mqcz* (40 : 1). ◇ *fut* 1 *sg* dostanę (7). ◇ 2 *sg* dostaniesz (33). ◇ 3 *sg* dostanie (111). ◇ 1 *pl* dostaniemy (9) *BielŻyw, HistAl, Mqcz, OrzQuin, KuczKat* (2), *SkarŻyw, OrzJan, SarnStat*, dostaniem (5) *LibMal, BielKom, BielKron, PudłFr, WujNT*, dostanim (1) *PaprUp*; -emy (3), -(e)my (6); -em (1), -(e)m (5). ◇ 2 *pl* dostaniecie (2). ◇ 3 *pl* dostaną (13). ◇ *praet* 1 *sg m* dostął(e)m, -em dostął, -m dostął (21). *f* dostałam (1). ◇ 2 *sg m* dostąłeś, -eś dostął, -ś dostął (15). *f* dostałaś, -ś dostała (5). ◇ 3 *sg m* dostął (160). *f* dostała (20). *n* dostało (29). ◇ 1 *pl m pers* -esmy, -smy dostali, dostalismy (13) *LibLeg, LibMal, KromRozm III, KwiatKsiąż* (2) *RejPosWiecz², KuczKat, SkarŻyw, ArtKanc, OrzJan, WujNT* (2), *SarnStat*, dostalichmy, -chmy dostali (2) *RejJóz, BibRadz*. ◇ 2 *pl m pers* dostaliście, -eście dostali (6). ◇ 3 *pl m pers* dostali (91); -ali (79), -áli (3), -(a)li (9); -ali : -áli *BielKron* (21 : 3). *subst* dostały (5). ◇ *plusq* 2 *sg m* -ś był dostął (2). ◇ 3 *sg m* był dostął (16), dostął był (4); był dostął *LibMal, GliczKsiąż* (2), *KrowObr, BielKron* (5), *KochZg, RejPos, HistHel, PaprPan* (2), *PudłFr*; dostął był *OrzJan, KlonKr*; był dostął : dostął był *BibRadz* (1 : 2). *n* dostało było (2) *BielKron*, było dostało (1) *BierEz*. ◇ 1 *pl m pers* -smy byli dostali (1). ◇ 3 *pl m pers* byli dostali (2). ◇ *con* 1 *sg m* bym dostął (3) *OrzQuin, OrzJan* (2), -bych dostął (2) *KromRozm I, RejZwierz*. *f* bym dostała (1). ◇ 2 *sg m* -byś dostął (7). ◇ 3 *sg m* -by dostął, dostąłby (60). *f* -by dostała (7). *n* dostałoby, -by dostało (34), bodąj dostało (1). ◇ 1 *pl m pers* -bysmy dostali (10) *OpecŻyw, TarDuch, HistAl, OrzRozm, BielKron, KarnNap, LatHar, WujNT, SarnStat, SkarKaz*, -bychmy dostali (3) *RejZwierz, RejPos, WujJud*. ◇ 2 *pl m pers* byście dostali (1). ◇ 3 *pl m pers* -by dostali (29). *subst* by dostały (4). ◇ *con praet* 1 *sg m* bych był dost(a)ł (1). ◇ 3 *sg m* by był dostął (4). ◇ 3 *pl m pers* by byli dostáli (1) *KromRozm I*. ◇ *imp* 2 *sg* dostań (5). ◇ *impers fut* dostanie się (1) *OrzJan*. ◇ *praet* dostańo (5). *con* -by dostańo (2), -by się dostało (2) *RejWiz, SarnStat*. ◇ *con praet* dostałoby się było (1) *KochMRot*. ◇ *part praet act* dostąwszy (69).

Sł stp notuje, *Cn s. v. dostępny, Linde XVI – XVIII w.*

1. Wejść w posiadanie czegoś, zdobyć, pozyskać sobie lub komuś; odzyskać; *consequi Mqcz, Calag; accipere, adipisci, adire, invenire, nancisci, obtinere, potiri Mqcz* (628) :

a. Z dopełnieniem określonym (531) :

α. O przedmiotach i wartościach materialnych (265) :

dostac czego (221): *ZapMaz III T* 179v; Ciężkać bårzo to iest niemoc/ Nie ledá kto ią może wzmoc: Oprocz lekárstwá iednego/ By doštał fercá małpiego. *BierEz Qv, Gv*; złodzieie wiedząc w iednym domu bogactwa nie małe: myflili iakoby gich doštali. *FalZioł IV* 56c, I 86d; *MiechGlab* 19; *LibMal* 1544/84v, 85, 1549/149, 1550/158, 1551/158 (10); *LudWieś B3v; LibLeg* 11/57 v, 184v; A przeto bądzie wdzieczni wżiści tego/ zefcie doštaly pyśma polkiego. *SeklKat A5, N; HistAl C6, D2v; Diar* 51; *BielKom F2v*; Ale łatwyć pyenyędzy doštáć/ á fnadz ledá ná czym tedy fie pyenyądz zerwy *GliczKsiąż M6, C8v* [2 r.]; *GroicPorz* kk3; *RejWiz* 127, 163; Będą fie wefelić przed thobą [...] iáko fie więc ráduią zwycięzcy doštawłfy korzyści/ á gdy fie dzielą lupy [*sicut exsultant victores, capta praeda, quando dividunt spolia*]. *Leop Is* 9/3, 3.*Mach* 3/21; *UstPraw A3, E; LeszczRzecz A3; RejFig Aa2v, Cc4; RejZwierz* 1v; *BibRadz Gen* 12/5, I 7a *margin*, *Am* 6/13[14], *Hab* 1/16, 1.*Mach*

11/48, 2.Mach 8/20, Act 1/18; vmyślił [Jazon] żeglować á doftać złotego runá w Kolchis kroleſtwie *BielKron* 53v; Kozdrás krol Perſki [...] Ieruzálem wzyął/ á tám ſwiętego krzyża doftał/ ktory s ſobą precz wynioſł. *BielKron* 164; Krol thych liſtow [*brata Zbigniewa*] zdrádlivych doftał *BielKron* 351; nie widzieli żadnego ptaká áni zwierzęciá dżikiego/ á to przeto/ iż tám wody s trudnoſciá doftać *BielKron* 456, 109v, 163v, 181, 442, 451v (30); *KwiatKſiąż* C, H2v; Depositam pecuniam recuperare, Pieniędzi ku ſchowániu dánych doftać. *Mącz* 310c, 104c, 212b, 240d, 265b, 280a (10); ná Kámieñ ieft lekárſtwo oſobliwe: Doftać kotnego záiacá *SienLek* 105, 99, 111v, 130v, 132v, 143v, 186; *RejAp* 44v, 45 [2 r.]; *GórnDworz* G5v, P3v, Qv; *GrzepGeom* N3v; thák wiele chcę z thobą írebrá doftać iákom zá ciebie dał *HistRzym* 20v, 74; *RejPos* 192; *BielSat* D4; *KuczbKat* 395; Doftawſzy gáłęzi winnych/ vkopawſzy dołek/ [...] ſrodek onych gáłęzek wtłoczywſzy w on dołek/ nadobnie onąż ziemiá przyłóżył/ á końce ku gorze wypuſcił/ tedy fie to bárzo ínádnie prziiymie. *RejZwierc* 107, 48v, 107v, 163v, 167v, 236, 274v; *BielSpr* 28v; *HistHel* Dv [2 r.]; *BudNT Act* 21/2; To ia teź potym czytác mogę/ íkoro tych kſiążek twych doftánę. *CzechRozm* 25v, A2v; *PaprpPan* [Gg]4; Cyrus Perſki Krol/ gdy poráził Aſſyryany/ doftawſzy łupu y wſzytkich rzeczy do żywnoſci potrzebnych [*praedaque et omnibus rebus ad victum necessariis potitus*]/ nie dopuſcił żołnierzom ſwoim roſkoſznych ſtołow *ModrzBaz* 113v, 48v, 116v, 119, 123v, 141; *Oczko* 23; *SkarŻyw* 200 [3 r.], [237], 390, 509, 584, 593; *MWilKHist* C2, H4; *StryjKron* 315, 772; a stych 15 m. ma then woyk doftacz czáſtky yako y bracza yego *ZapKóſcier* 1582/31v, 1583/34v, 1584/47; áby káždy z pilnoſciá/ możeli kſiąg Láktancyuſowych doftać/ o tym tobie íſyryzey v nie⁸⁰ czytał *CzechEp* 88; *CzechEpPORz* *4v; *NiemObr* 59; Tomku złoty/ twoiá wié kálétá/ Zkąd doftála tego pálá Grétá. *KochFr* 62, 94; *KochDz* 107; *KochSz* B4; *KochMRot* B; *BielRozm* 30; *Paprup* I4v; Káczek kędy niemáł/ ták ich nábywác: iáiec [...] pod kokofz náładzić/ tedy fie to wylęze: á ták tego doftánielz tánie. *GostGosp* 112, 4, 68, 112, 150; *OrzJan* 58; *KochAp* 11; Skądze tedy doftániem ták wiele chlebá [*Unde ergo nobis in deserto panes tantos*] ná pułtyni/ ábyfmy ták wielką rzeſzą nákarmili? *WujNT Matth* 15/33; A doftawſzy Ieſus oſłęciá [*et invenit Iesus asellum*]/ wſiadł ná nie *WujNT Ioann* 12/14, *Luc* 9/12, s. 382, *Act* 26/16; [*przylączamy Królowi Polskiemu ziemi*] którycheſmy doftali/ y których doftániemy [*terras conquisitas et conquirendas JanStat* 872] *SarnStat* 1094, 73, 88, 380, 442, 483 (10); Nie wádzi wodá z czófnkiem/ nie wádzi chleb íuchy/ Y mozelifię doftác dla żołádká íuchy. *KmitaSpit* A4, Cv; *SkarKaz* 633a, 637b; *VotSzl* C2v; Ale kędy pieniędzy doftác, tu łęk ná mie. *CiekPotr* 40, 54; *KlonFlis* C4v; *KlonWor* 3, 53, 54. Cf *dostać czego od kogo, czego u kogo, czego komu, czego za co*, »dostać bliskoſciá«, »dostać na borg«.

dostać czego od kogo (17): tedy Iwanowicz doftawſzy konia ſwieżego od Koſciſława [...] dodał go kxiążęciu *MiechGlab* 12; nyemogl ynaczy od nyego ych [*kluczy*] doftacz alyeſz mv ye vkradł *LibMal* 1554/185v, 1547/125, 133v, 135, 1552/171, 1554/185; *GliczKſiąż* Mv; *GroicPorz* 12v; *BibRadz* 2.Mach 8/25; *BielKron* 344v; *KwiatKſiąż* A, Hv; *HistHel* Dv [2 r.]; A ieſliby te wſi zkąd inąd być niemogły/ niechby ich doftano [*petendi essent*] od bogátych Opátow *ModrzBaz* 93, 93.

dostać czego u kogo (6): *LibMal* 1551/164; *BielKron* 54V; chlebá v Piekárzow dla ták wielkieu zgráie doftác nie moźono *ReszHoz* 125; *PudlFr* 9; álbo ták rozumieſz Zeć fię zniá [*wioſką*] bedę drożył? łatwie ieý doftánielz V mnie. *CiekPotr* 44, 58.

dostać czego komu (3): *GliczKsiąż* N5; Przywiodłemci Zuzannę po profu przybraną/ Dokąd iey kofztowniey fzye fzytaty nie doftaną. *KochZuz ktv; PudłFr* 48.

dostać czego za co (6): Wfzákzēm tām trochę Złotá doftał zá fklenice Weneckie. *BielKron* 451; *RejPos* 218; *StryjKron* 205; *GostGosp* 4; *WujNT Act* 22/28; *SiebRozmysł* L.

dostać co (9): *Leop* 1.Par 18/7; pán Sikorfki nyema nycz do fładnego Grvntu [...] y do fładnego bydla na wyeky wyecznye [...] Krom zat byalych thę ma doftacz po smerczy Matky swoy. *ZapKości* 1584/45v, 1581/18v, 1582/31v, 1585/56v; *SarnStat* 1022; Ná koniec pierścień co mu wpadł do wody/ Nie długo w rybie doftał go z przygody. *CzahTr* Bv.

dostać czego (po przeczeniach) (14): *LibMal* 1551/160; *Diar* 72; *BielKron* 54; Ne literas quidem ullas accepi, que me docerent quid ageres, Niedoftałem żadnych listów któreby mie vpewniały co czyni f. *Mącz* 93b; *Prot* D2; á niemożefzli wodki doftać/ warz w Winie ftożiarn *SienLek* 105v, 153, Yyyv; *Górndworz* S5; Nigdyby tento człowiek nie doftał tych tabliczek/ by niebył fynem moim. *HistRzym* 36; *RejZwierc* 60; *StryjKron* 432; *KochFragJan* 4; *KlonWor* 22.

dostać czym (14): *LibLeg* 11/57v; od pyotrka nyeyakiego splewi f Nocznym a skrithym obyczayem oney [pszenicy] doftał *LibMal* 1552/171; *BibRadz Am* 6/13[14]; *BielKron* 305; *KwiatKsiąż* C; *Mącz* 482d; *RejZwierc* 167v; *HistHel* Dv; *ModrzBaz* 48v, 119, 141; *SkarŻyw* 200; Złoto ieft rzecz nábyta/ á siła vbogich/ Co pracą fwą doftáli máiętności drogich. *KochDz* 107; *SarnStat* 442.

W charakterystycznych połączeniach: dostać chleba (3), *chorągwie* (3), *domu*, *diedziny*, *imienia* (3), *konia* (6), *korzyści* (9), *ksiąg (książek)* (3), *łupu* (3), *majątności*, *mięszkania*, *osiadłości*, *pieniędzy* (15), *potrzeb cielesnych*, *pożytku*, *pożywienia*, *rolej*, *skarbow* (3), *spadku*, *srebra*, *zapłaty*, *złota* (4), *żywności* (3); *dostać dowcipem*, *za dziedzictwem*, *mocą (przez moc)* (2), [jakim] *obyczajem* (2), *plakanim*, (za ciężką) *pracą* (4) [jakim] *sposobem* (2), *z trudnościami*, *zaczynem*, *uczynkiem*, *urobkiem*, *według wymiaru*, *zapłatą*, *przez zapis* (2), *zdradą*, *za zeznaniem*; *dostać łatwie* (4), (nie) *trudno* (3), *prędko*, *tanie*, *zdradliwie*.

Zwroty: praw. »[czego] dostać bliskością« = *odziedziczyć na zasadzie pokrewieństwa* (1): a Gdi by then chucz ty wloky doftacz blyfzkofczą swoyą thedy ma wroczyz thę sto slotych vczywemu Ianowy Kvrkowy *ZapKości* 1584/48.

»dostać [czego] na borg« (1): Byłem/ kiedy chćiał doftać Klimek pafká Grćie Ná borg *PudłFr* 48.

»[czego] zasię dostać« = *odzyskać* (2): zebráli fie ná nie Rzymiáne rozgromieni/ śćigáli ie/ [...] y chorągwie záfię doftáli. *BielKron* 338v; *SkarŻyw* 200.

»za swe dostać« (2): za Szacunkiem wedlug iego wydatku y poprawy wyzei napifany Iañ Skiba ma za swe dostać za iego zeznaniem na miefcu iemu naznaczonym. *ZapKości* 1581/18, 1579/2.

Szeregi: »dostać i dostawać« (1): [nie mają mocy Statuty] około nábywania y dzierzenia imienia w Litwie Polákowi/ iákokolwiekby go kto doftał y doftawał/ chocia po żenie/ álbo z wyflugi/ álbo zá kupnem *SarnStat* 1022.

»dostać albo nakupić« (1): Káczek kędy niemáfz/ ták ich nábywáf: iáiec doftać/ álbo nákupić/ pod kokofz náfádźić/ tedy fie to wylęże *GostGosp* 112.

»dostać i pobrać« (1): Doftał tefz y pobrał tām Dawid Tharcze złote [tulit quoque David pharetras aureas] ktore mieli sludzy Adárezerowi *Leop* 1.Par 18/7.

W przen [czego] (25) : GliczKsiąż B5; Potym tey nędzney duży trzebá tych receptow/ Aby s poczciwych náuk doftálá konfektow. RejWiz 79v; Leop A3v; ktora [cnota] vkoronowaná ná tym świecie wefeli fię doftawfzy zwygráney bitwy zaplát nieśmiertelnych. BibRadz Sap 4/2, Eccli 51/28[29]; Mącz 116a; HistRzym 47v; RejPos 165; KuczbKat 250, 340, 425; ná kotorymeś [Chrzcie świętym] obcowánia z wybránymi iego y dziedzictwá niebiefkiego doftál KarnNap E2v, C3v; ModrzBaz 64; Tá cię łáfká iego gdy z fercá dobry á Chrześciánfki żywot záczniefz/ poniešie: robić będziefz/ á pracey nie wczuiefz/ á złego bez końcá wydziefz/ y dobr nigdy nie przebytych doftániefz SkarŻyw 4, 71, 206; CzechEp 98; WerGośc 209; WisznTr 34; LatHar 158, 462.

dostać od kogo (1): ábyfmy łobie od niego [Boga] fzukáli odzienia białego ku zákryciu tey mizerney nágości náfzey/ doftawfzy pirwey tego złotá ogniŃtego od niego/ tho iefz/ z rády iego fwiętey iego zápaloney á fzczyrey wiári náfzey. RejAp 45.

dostać u kogo (1): RejAp CC cf »dostać darmo«.

dostać za co (2): Wrozmáitych onych przygodách y potopách/ y w woynách ná Katholiki/ fprawował Biłkupftwo czterdzieści y fześć lat. Zá co odpłaty doftál wiekuiftey y wieńcá ćierpliwości fwey nigdy niezwiędłego SkarŻyw 392; SiebRozmyśl L.

W charakterystycznych połączeniach dostać kótoż ział dziedzictu (3), siadłość pżytko (6), karbow zapła (4) odpłaty (5).

Zwrot: »dostać darmo« (1): Do tegoż kołciołá Pan wfkázuie áby fie vznał/ á iefli fie nie vzna obiecuie go zrzucić z iego mieyfćá/ á iżby łobie doftál v Páná dármo złotá iálnego. RejAp CC.

β. O krainach, miastach, zamkach (117) : Regionem aliquam appraehendere, Doftác/ w fwą moc podbić. Mącz 318a.

dostać czego (109): Potim załzedłzi do Afryki za wezwanim Bonifaciufa kxiążęcia Rzimfkiego doftáli iey, burząc mieczem y ogniem. MiechGlab 47, 68; y przycziagnely s wielkym woýfkiem do wegierfkiey zyemye pod zamek Budzin zdziali chczacz tego zamkv doftacz LibLeg 10/145v, 11/45; LibMal 1543/69v; HistAl G8; Leop Ios 11/19, 23, 2.Mach 12/18; RejFig Dd7v; BibRadz 1.Mach 11/49, 66; Gdy doftál Alexánder Bábilonu po Dáryufie/ práwym Monárchą zoftál ná fwiecie. BielKron 125v; Krol obaczył Medyolaná niedoftác z dobrą wolą/ przeto zły vmyfł obrocił ná Celárzá BielKron 218; [Bajazet] ósm lat około miáftá leżał/ y łatwie by go iuz był doftál/ by fie był nieobawał Węgrow á Fráncuzow BielKron 240; FERdynánd Krol Rzymfki [...] rzucił fie do zbroie áby doftál kroleftwá Węgiefkiego według fpifku/ kthory miał z Krolem Ianem BielKron 311; Konrad Mázowieckie Kfiążę wziáwłzy ná pomoc Litwę y Ruś doftál zamku Goftyniná przez zdráde niektórych BielKron 366, 114, 179v, 215, 303, 379v (33); KochZg A5v; Mącz 8a, 278b, 447d; GórnDworz R4v; KwiatOpis B3, C; GrzegŚm A4v; BudBib 2.Reg 20/6; StryjWjaz A4; PaprPan D2v; ModrzBaz 126v; KochPs 65; StryjKron 330, 360, 477, 602, 737; Tá dobra myfł go náfzłá/ gdy Połocká doftál KochJez A3; Zamku doftál zwielkiem oblaniem krwie PaprUp K3, E4, P3v; ZawJeft 13; dostali Polacy Xestwa Zatorskiego y Oswiecimskiego y przyłącyli do Korony ActReg 5v, 22; OrzJan 11, 13, 74 [2 r.], 103, 114, 115; KROL WŁADYSŁAW Iágełło/ y potym fyn iego Kázimierz Ziem Prufkich przez Krzyżaki od Kroleftwá pośiędzionych doftáli [recuperabat JanStat 900] SarnStat 1117, 1079; KlonKr E4v. Cf dostać czego od kogo, dostać czego komu, dostać czego pod kim, »zasię dostać [czego]«.

dostać czego od kogo (1): [papież] nie bał o Rzym/ y o inższe dzierzawy/ porty/ miastá/ zamki/ ktorých był niepobożnie/ od inższych Cefárzow dostał/ y na nich wyludził. *KrowObr* 32v.

dostać czego komu (1): [Król Kazimierz czwarty] Málborg odkupił, Choynicz dobył, ktemu Pomorza dostał kroleńtwu Polłkiemu. *KlonKr* E4v.

dostać czego pod kim (14): z ktorých gor wielki pożytek ziemiá ma/ ále więtzszy kfiążęthá Rákułkie/ ktorzy frimárkiem tego dostałi pod ziemiány. *BielKron* 287; Loktek łam przedłużył łwoię koronacyá/ áni nie kfiążęciem piłá Polłkim/ ázby dostał pod nim [Wacławem] pierwey tych dzierzaw ktore Wacław w Polłzce połiadł. *BielKron* 368, 197v, 391v, 392v [2 r.], 396v; IAko maćie pod Mołkwá/ łwoich zamkow dostać/ Powiem wam *BielSat* M4 [idem *BielSjem* 34]; Ták y tych odpraw pánie : niechay zmierzá łobá Kray żydowłki/ którego dostać chçá pod tobá. *KochPs* 125; *StryjKron* 457; *BielSjem* 34; [Litwini] przes mocnalze dostałi pod Prułi Zmuckiei Zemie *Paprup* F; *OrzJan* 74; [Loktek] Pomorłkiey ziemie dostał pod Krzyzaki *KlonKr* Ev.

dostać co (9): *Leop* 2.*Mach* 8/30; Krol Kázimierz wtory dostał iey [Podolskiej ziemi] çzęść łpadkiem przyrodzonym *BielKron* 390v; *StryjKron* 130, 612; *OrzJan* 17 [2 r.], 74, 135; Rzymiánie Fránciá álbo Gállia przez miecz dostałi *JanNKar* D.

dostać czym (18): *Leop* *Ios* 11/19; KSiążę iedno twárdego/ gdy zamku dobywał/ Rzekł że trudno/ chybá iż głodemby go dostał. *RejFig* Dd7v; Brennus wielki mąż á przewážny będąc/ Norhandyey y Chátenefyey dostał mocá *BielKron* 61v, 242v, 390v; Bello potiri in ablativo, Woyennym obyczáyem dostać/ połieść. *Mącz* 315d, 278b; *GórnDworz* R4v; *StryjKron* 130, 612; *Paprup* E4, 13v; *ZawJeft* 13; cołmymy gárdłem dostałi/ to wam okrutnik Turecki dla wálzého próznowánia z gársći wydrzéc ma? *OrzJan* 17, 17, 74 [2 r.], 135.

A cum inf (1): Włodzimierz też Kijowá vsilnie dobywał/ ále iłz go wyrozumiał trudno mocá dostać/ wypráwił táiemnego Polłáncá do Bludá *StryjKron* 130.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): á ták ná ten çzás zálie Mołkwa dostałá tego włzytkiego co był Wituł pod nimi wzięł. *BielKron* 428v.

W charakterystycznych połączeniach: dostać krainy (kraju) (4), *krolestwa* (4), *księstwa* (3), *miasta* (15), *ojczyzny, państwa* (4), *powiatu* (2), *provincyi, rzeczypospolitej, stolice, strony, zamku* (16), *ziemie* (13); *dostać + nazwa miejscowa* (41).

Zwrot: »zasie dostać [czego]« = odzyskać [szyk zmienny] (15): łmowiłszy nie włzytcy z biskupem Prándotá wyrzucili wrzędniki Konrádowe z Krákowá [...] A gdy to Konrad włlyłzał przyćiągnął z woyłkiem do Krákowá chcąc zálie zamku y miastá dostać. *BielKron* 361; Władziłław Loktek áby zálie dostał łwoich ziem/ zebrał woyłko ná Pruły *BielKron* 373, 197v, 215v, 279, 305, 370v (13); Boże day to/ byłmy go [Połock] ták łácno zálie dostać mogli iákołmy go łtráćili *KochWr* 36; Kázimierz oyciec wálzéy K.M. iáká mocá/ iákim fercem/ y iákim dowćipem dostał był zálie ziemie Wołofkiéy pod Máhometem. *OrzJan* 74.

Szeregi: »dobyć a (k temu) dostać« (4): Dobył tedy á dostał Iozue włlyłthkiey ziemie [cepit ergo *Iosue omnem terram*]/ iáko mówił Pan do Moizełlá *Leop* *Ios* 11/23, 2.*Mach* 12/28; *StryjKron* 447; *KlonKr* E4v.

»dostać a opanować« (1): [Żydzi] doścáli á opánowali wyfokie zamki [*munitiones excelsas obtinuerunt*] y ielcze więcey korzyści rozdzielili *Leop 2.Mach 8/30*.

γ. O ludziach (149) :

αα. Ująć, złapać, schwytać; capere *Mącz, Vulg, [kogo] (67) : BierEz Fv*; tedj natim yeft. pyotr woyewoda abi oni pokarał doścawski ych yakokolwyek *LibLeg 10/93v, 10/125, 11/45, 59v; RejRozm 403; RejWiz 77; Leop 2.Mach 12/28*; Máchomet wyprawił Moizełzá z niemáłym ludem do Epiru iáko świadomego/ obiecuiąc mu wielkie dáry iefli Skánderbegá doścánie *BielKron 252, 9v, 238, 247, 309, 367 (17); Mącz 34d; BielSpr 37v; HistHel C3v, C4, D*: Wízákże fie iuż tym chłubią bo práwie wygráli/ Troiá z ludźmi zburzyli/ Heleny doścáli. *PaprPan Ff2v, P4; KochPs 98; SkarŻyw 200*; Y fkończyłaby fie byłą (mowi) woyná bez rozłania krwie/ by był iefcze mógł doścąć Cefarz Julius Pompeiułlá w Brundufium *StryjKron 66; KochSz B4; PaprUp B3; ZawJeft 30; OrzJan 26*; Nie doścć że wygráli/ ale y fámege Krolá myślili doścąć *KmitaSpit B3, Cv, C2v, C3, C5v; CzahTr K3v, K4v*.

Zwoty: »języka dostać« (5): Ięzyka doścawfzy wywiedzieć fie wśyfkiego/ gdzie theż trudne przebywanie przez rzeki álbo przez błothá *BielSpr 7, 37v, 68*; Zátym pśiogłowcy oni ięzyká doścáli/ Dźieśc Zorawi byścrych/ ktorzy śtrzaż trzymáli. *KmitaSpit B3v, A4*.

»przez miecz dostać« (1): Cożeś wždy vczynił? żeś fie przekradł odemnie/ á odwiodłes z łobá corki me/ iákobyś ich przez miecz w więźnienie doścąć miał [*sicut captivas gladio*]. *BibRadz Gen 31/26*.

»dostać żywo« [*szyk zmienny*] (5): gdy wśłyłzał iż po nim pogonia idzye áby go żywo doścáno/ chciał fie łam zábic *BielKron 145*; Machomet z furyą ná to fie chciał vdác áby pierwey Skánderbegá doścáli żywo ábo zábite⁸⁰ *BielKron 250, 250, 255, 257*.

Przen: *Zaskoczyć na gorącym uczynku (2)* : kiedy fie ia też tego drugi raz będę ważył/ że łobie kiedy będę piwo wárzył/ y opiję fie nim. A ty mnie w tym doścániełz czyn ze mną potem co raczyłz. *CzahTr K4, Lv*.

aa. O ściganiu prawem [kogo] (8) : ktorzi thesz snymy szkodj czynyly, thedi abifczie ych doścawaly. a doścawfzi wedle zaslvgy skaraly. *LibLeg 10/93v*; A gdzieby dłużniká niemógł doścąć/ á w Kroleftwie go niebyło/ tedy Rękoymia ma czas ku poścáwieniu iego óśmnaście niedziel. *GroicPorz r3, n3v, n4, q4, r3, r4v [2 r.]*.

ββ. Pozyskać, znaleźć, zjednać, zwerbować; comparare *Mącz; persequi Vulg [kogo] (74) : RejJóz B8v*; lepiej żeby go [*ojciec syna*] człowyeká doścął ludzyom do wśyfkyego cyálá godnego á nye tylko do lámych nog yáko łfewcy *GliczKsiąż H4v*; nye podlełfego náuczycyelá też był doścął Eufáchiułá Trepkę *GliczKsiąż L6v, Mv, M4 [2 r.]*, M5, N3; Miłuy bliźniego łwego/ á złącz fie z nim wiará; á iefli obiáwiłz táiemnice iego nie doścániełz [*non persequeris*] go potym. *Leop Eccli 27/19, Canti 2 arg; RejFig Ee3; RejZwierz 40; BibRadz Eccli 27/18 [19]; BielKron 199v, 355v; KochSat B2; KochZg A3*; Capere generum, Zyęciá doścąć. *Mącz 34d*; Comparare exercitum, Woysko łpráwić Doścąć słuźebnych ludzi. *Mącz 62a; GórnDworz I2v; RejZwierz 17v; MycPrz I C2; Strum R3*; Dałby był ná to wiele áby thák łpráwnego/ Mogł doścąć iák Rułacy máią Wilzeńskiego *PaprPan L2, B3v, Iv, S2v; ModrzBaz 141v; SkarŻyw 567 [2 r.]*, 574; *NiemObr 130*; Więc żeście doścáli do tego trunku hoynych czásnikow dobrotliwych/ podczáłow/ popiliście fie tą Wolnością *GórnRozm D4*; Skoro doścął zawłznika nad fie gorźzego y frofzego oitiznie łwei/ odmienil wnim dobre poścępki *PaprUp*

Hv, A3v; *ActReg* 3v; Stárego łługi z iedną winą nie gárdzić/ áby nowotnego ze dwiemá nie doštał. *GostGosp* 1, 1; *OstrEpit* A4; Brát twoy przyłzedł: y zabił óciec twoy cíelę tłufte/ iż go zdrowego doštał [*quia saluum illum recepit*]. *WujNT Luc* 15/27; *SarnStat* 434; *WitosłLut* A4; *VotSzl* E3.

dostać od kogo (2): Nie chćieli mićć od Káplaná Królá/ nie moglić go potym doštać áni od Céfárzá. *OrzQuin* V4; Ze nie [*lege: żenie*] kwoli/ ktorey był/ od pogánow doštał/ Tymże iáko y oná pogáninem zoštał *HistHel* Bv.

dostać za kogo [= *jako kogo*] (3): Y ktoryż iest narod ná źiemi iáko lud twoy Izráelki/ dla ktore⁸⁰ Bog złzedł áby go łobie doštał zá lud *BibRadz* 1.Par 17/21; *BudBib* 1.Mach 3/41; DOpir Polłká ożyła thu zá czáfu tego/ Gdy doštała zá Krolá Zygmuntá zacnego. *PaprPan* Ee2v.

dostać komu (3): Ale yełliby teź táka dobra była á thákowe y myáby ocyec łynowi doštać/ potrzebá ábyłmy trochę wywyedyzeli fie á wthem pokazáli inłłem. *GliczKsiąż* P5v; *BibRadz* 1.Par 17/21; *BudBib* 1.Mach 3/41.

dostać kim (1): *GliczKsiąż* E4v cf »dostać i otrzymać«.

Zwroty: »mężá dostać« (3): Corká mądra łáčno mężá doštánie/ ále kthora plugáwie żywie przynofi łmętek oycu [*haeres erit viri sui*]. *BibRadz Eccli* 22/4; *StryjKron* 452; *Calep* 505a.

»za pieniądze dostać« = *najć* (3): *GórnDworz* R6v; *SkarŻyw* 460; Przyimi łobie łługę Chcełzli mu rofkázowác. (–) Iuż dawno tákiego Mam, y z máiętnościám go zá pieniądze doštał. *CiekPotr* 80.

»dostać przyjaciela« (1): doštániemy tákowych Przyiációł/ zá których ráda/ Ianowi Tarnowłkiému/ y łławnym połługam iego vmrzćć nie damy. *OrzQuin* R4.

»dostać w towarzystwo« (1): krolełtwo iego [*Saula*] márnne zginęło/ y potym fie łam zabił/ y [*czart*] doštał go łobie w towarzyłtwo łwoie/ iáko zwolennika á vczniá łwego. *RejPos* 115v.

»dostać żony« [*szyk zmienny*] (4): Bo łnadź yełliby wyęłłsey á możnyeyłłsey łoby nabył/ nye thák żonyby doštał yáko do nyeyby fie wnyewolniká obroćił. *GliczKsiąż* P5; *KochOdpr* B3v; *KochMRot* B; *CiekPotr* 28.

Szereg: »dostać i otrzymać« (1): Abowym yełli go [*syna*] w rołkołłsy á w myęłłkim/ á pyełłczącem chowanyu będyełz myeć/ yádwabnikyem go potym á niczemnym człowykyem doštányełz y otrzymałz. *GliczKsiąż* E4v.

Iron (1): Nie łzánuełzli łwych powinowátych/ Wnet nieprzyiációł doštániełz zębátych. *KlonFlis* F2v.

aa. *O płodzeniu i rodzeniu potomstwa [kogo]* (11) : [*Sara dozwoliła*] rzecz myeć Abrámowi z dzyewką rzędną Hágár/ dla thego aby łnyey mógł był wđdam potomká doštać/ gdy go łámá nyemogła myeć. *GliczKsiąż* B2v; to dzyecyę ktorego doštánye żona Vryáłłowá/ nye będzie żywo/ ále koniecznie vmrze. *GliczKsiąż* B4 B3, B4, C3, C5, D4v, D8v, E6v; Tollere liberos sive pueros pro suscipere, Płodu doštać. *Mącz* 457c; Dźielił fie Kukułczy łyn gniadem y obłowem Z łynámi cnego łóżá: Y był brátem nowym; Iż go mátká doštála/ z onym dawnym Kumem: Ziáwił fie między dźięćmi drugimi Połthumem. *KlonWor* 63.

W charakterystycznych połączeniach: *dostać płodu* (3), *potomka*, *syna* (4).

γγ. *Nawiązać z kim kontakt osobisty [kogo]* (8) : *SeklWyzn* 4v; yełlyze Mathky łwoyey chcełch doštacz theráłz kthemv łnadnye przydzyełz, ponyewałch byenyaka zayaczkowłłkiego wdomu

nyemałch. *LibMal* 1546/110v; *RejKup* k4v; Litwin gdzieś Lácháwice vpogiwłzy doftał/ Potym nieborak przy niey/ co miał łobie poftał. *RejFig* Cc5; A gdy mu łie páná doftáć nie będzie mogło/ to do tego pobieży/ kto będzie w łepłzey łukni *GórnDworz* L5v; A Woiewodowie łkoro po tym Séymie máią vczynić Conuokácią Dignitarzów y wrzędów Stároścích/ y Rády onégo Woiewódtwá głównieyftégo miáltá/ których będą móć doftáć. *SarnStat* 280, 270; *SkarKaz* 316a.

b. *Bez dopełnienia lub z dopełnieniem nieokreślonym typu: rzecz, wszystko, to (97)* : zeznal yłch thowarziłfów thechze łwoych pithal doftaliłczye czego, a gdi ony rzekli doftaliłzmy thedi on rzekl tho dobrze *LibMal* 1545/96; Bo on o to nic niedba áby łpráwiedliwie/ Kiloby łie doftáło czáfem y fáłfzywie. *RejWiz* 75; *Leop Iac* 4/2; Invenire item, Náleść/ to yeft doftáć/ olięgnąć. *Mącz* 482c, 17c, 349a, 482d; *Paprpán* T; Są teź ci ktorzi zwierzchnemu Pánu/ ábo Krolowi nic niedawáią/ ále przedsię dawáią tym ktorzi zá nimi profłzą/ áby tym łnádniey doftáli [*numerant petitoribus magistratus adipiscendi causa*]. *ModrzBaz* 74v; *Calag* 168a; *PudłFr* 9; *Calep* 228b, 756b; Pożádać: á nie maćie. zábiiaćie/ y zawiśni łeštećie: á nie móżećie doftáć [*non potestis adipisci*]. *WujNT Iac* 4/2, *Ioann* 21/6, *Rom* 11/7; *CiekPotr* 33, 53.

dostać czego (56): Rołtropnyć łie mieni niedbáć/ O to czego niełza doftáć *BierEz* L3; *LibMal* 1545/96, 1551/158v, 1554/183v; *RejKup* g6v; *GliczKsiąż* I4; *Leop 1.Par* 5/21; Pátrrze łełli łwłzyłtkiego doftał łpráwiedliwie *RejZwierz* 141v; *BibRadz Gen* 31/18, I 281a marg, 3. *Esdr* 4/6, 24; iákobyłmy te rzeczy ktorzych názyt mamy odbyć mogli/ á tych ktorzych niemamy łatwie doftáli *OrzRozm* S4v; Matheus Ioannes rołkazał pod gárdłem/ áby káždy czego ktorzy doftał ná mieyłce łedno znołili *BielKron* 214; tám wielki lud pobrano/ łkárbow y włzelkich rzeczy doftano/ łeć tego wıęcey pogorzało *BielKron* 423v, 15v, 37, 232, 234v, 248, 254v, 451v; *KwiatKsiąż* C3v; Conquiri quae comparerent iusserunt, Kázáli to nágotowáć co mogło być náleziono/ czego mogli doftáć. *Mącz* 278a, 3b, 35b [2 r.], 156c, 240d; *OrzQuin* C2, C2v, C4; *GórnDworz* D4, H, O3v, Aa5v, Kk4; cokolwiek [*ludzie*] máią/ tego z łáłki y z dáru Duchá S. doftáli *KuczbKat* 65; *RejZwierz* 65, 216v, 232v; Od koniá od páchołká Ryłztunku káżdego/ Cobył łedno zámyłlił doftánielz włzyłtkiego *Paprpán* M3v, E2, N3, X2; bez tego być niemoże/ áby ci ktorzi czego hándlem ábo obyczáiem kupieckim czego doftáli/ nie mieli łobie z tego pożytku czynić. *ModrzBaz* 74v, 126v; *KochPieł* 14; Expers, Carens seu vacuum, quique rei alicuius nullam habet partem – Ten ktori rzéćzi nie do łtał [!], ktoremu nie vdzelono, nie dołzedł [!]. *Calep* 393a; *KochFrag* 23; Poradzćielz mi/ gđzieby tu mógl doftáć włzyłtkiego. *WyprPl* A4v; *SkarKaz* 241b; *CiekPotr* 48; *GosłCast* 39, 60.

dostać co (5): Giebultowłky yemu rzekl yecz a doftanyelchli czo czudnego do mnye przinyelz a ya thoby zaplaczą. *LibMal* 1544/91, 1544/90; *ArtKanc* N9v; *OrzJan* 43; A łełli wıeć niewıernie y niełspráwiedliwie/ Oddał/ co w boiu doftał y ná krwáwym źniwie: Przypłacał tego dobrze *KlonWor* 17.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikami: tego (9), to (2); co (15)] (15): *LibLeg* 11/41; kto łie chce ná co zdobyć/ ma thez zmyelzłkác y potrwáć/ aby łnadź tego/ o coby łie łtárał doftał. *GliczKsiąż* M8v; czego pieniádzmi áni mocą ten Dáryus nie mógl dowieść/ tho wiernołcią poddánego doftał *BielKron* 116v; Postliminio recipere, To cołmy vtráćili á co w obcyh á w nieprziyácielskich rękách długo było záś doftáć. *Mącz* 193d, 83a, 137d; *OrzQuin* C4; Zalińłki to opátrzył/ że niedoftał

tego/ Ná co fie był wládził *BielSat* H; álbo im da Pan Bog o co go profzają/ á tak doftaną czego żądáli: álbo też nie da *KuczBKat* 410, 430; *BudBib Lev* 25/26; *CzechEp* 133; *CzechEpPORz* *3v; *KołakSzczęśl* A4; *WujNT Rom* 11/7.

W charakterystycznych połączeniach: dostać fałszywie, łacno, łatwo, skrycie, snadnie, sprawiedliwie; dostać przez chytróść, z fałszu, losem.

Przysłowie: Bo gdzye doftać tu doftać/ áby iedno nábyć *RejWiz* 169.

Fraza: »coś na tym dostał?« (1): *Quid ex eo consequutus es*, Coś ná tym doftał/ álbo coś fie w tym polepził. *Mącz* 385b.

Zwrot: »zasię, zaś dostać« = *odzyskać* (2): *Mącz* 193d; *Widerbekommen*. Zásię doftać. *Recuperare*, *recipere*. *Calag* 566b.

Szereg: »dostać a pobrać« (1): Y doftáli wlfyfkie⁸⁰ á pobrałi w czym oni władzą mieli [*ceperuntque omnia quae possederant*] *Leop* 1.Par 5/21.

2. *Osiągnąć pewien stan lub cechę; consequi Mącz, Vulg; adipisci, assequi, inire, nancisci, parare, reperire Mącz; apprehendere, recipere, suscipere Vulg [czego] (308) :*

a. *Stać się jakim [czego] (125) :* *BielŻyw* 171; Otoż yákyey tu zelżywości doftał *Alexánder*/ może tho kázdí obaczyć *GliczKsiąż* C, P7v [3 r.]; Nákloniłem trochę ku niey vchá mego/ y náuczyłem fię iey/ y doftałem wielkiey vmieiętności [*multam inveni mihi sapientiam*]. *BibRadz Eccli* 51/22, *Eccle* 7/25; Nie mnieyfzey pochwały theż doftał *Krol Káftyliyki* ná wřhod fłóncá *BielKron* 448v, 197v; *Homo novus*, Człowiek który z niskiego řtanu y rodzáyu yeft/ ále przez fwą włafną cnotę yuż fie wftáwił y doftoynoŝcy yákiey doftał. *Mącz* 157b, 34d, 279b; *SienLek* 145; *RejPos* 219v; *BiałKat* d4v; *KuczBKat* 180, 390; *BielSpr* 11v; *WujJud* 64; gdyby ták było: tedyby *Chriftus* Pan wftápiwřzy ná niebiofá/ moc vtrácił/ ktorą tu ná źiemi miał: á mocyby tey y zwierchności/ ktorą mu pímo przypifuie nie doftał. *CzechRozm* 193, 44v; *Vkazał* im niemáło ran ná fwoim cielem/ Ktorych był ná ich fłużbach doftał bárzo wiele. *PaprPan* Gg2v; Náofťatek/ kłádą mu ná głowę biały czepek: dawáiąc znáć/ áby tá czyřtoŝć y niewinnoŝć/ ktorey ná krźcie doftáło/ vftáwicźnie trwáła w iego żywoćie *KarnNap* Cv; *KochPs* 173; Ták y ty rychley z czyřtánia przykłádów/ niźli zgoley náuki/ rychley z żywey niźli z pífaney *Ewányelijey* rozumu zbáwiennego doftániefz. *SkarŻyw* A3, 4, 573; *CzechEp* [404]; *PudłFr* 31; y ták człowiek doftał dowćipu/ iáko y z czego żywnoŝć miał fobie obmyřláć *GórnRozm* N2, B2v, N2; Długi tzas niebozeta wnierzadzie chodził/ Doftawřzi znowu cnoti/ tym wřzitkim wzgardzili. *PaprUp* A3; *OrzJan* 136; Y dziękuie Bogu zá wiáre y miłoŝć ich przeciw bliźnim fwoim. Profzając/ áby doftáli zupełney mądroŝci. *WujNT* 667, *Act* 27/3, *Gal* 4/5, s. 780; *SkarKaz* 244a; *CzahTr* [D2]; doftálaŝ ŝmiáłoŝci/ Nam ku żáłoŝci? *GosłCast* 22; *PaxLiz* B3v, C2v; *SkarKazSej* 661a; W nędzy człowiek doftánie gdy chce pociefzenia *SzarzRyt* C3v.

dostać od kogo (8): *SienLek* 133; *RejPosWiecz*² 92, 92v; *Antichrift* w koŝciele *BOżym* fiedzi/ y mocy fwey ktorey od řmoká doftał/ vżywa *CzechRozm* 191; *SkarŻyw* 131; zá czálem od mędrřzych niź fámí doftáli rozumu. *GórnRozm* D3v; *KochCz* Bv; *SkarKazSej* 699b.

dostać u kogo (5): *MurzHist* N4; *ModrzBaz* 108; *SkarŻyw* 600; W *Swey* *Alexánder* kwitnącey młodoŝci Pánował hoynie: czym wielkiey miłoŝci Doftał był fobie z ludzi v káźdego *KlonKr* Fv; *SkarKazSej* 682a.

dostać komu = sprawić by ktoś stał się jakim (8): Wyęcey łobye dziłia drugi ná tym łamánym łwyecye waży gromády pyenyędzy [...] nizeli rozum łyná łwego kthoremu mogłby go dołtác/ kiedyby trochę pyenyędzy włypał/ á ná náuki yemu náłożył. *GliczKsiąż* M2, P7; on z brácią łwą/ [...] wyłtháwił Izráel/ á wypędziwłzy walką nieprzyacióły/ dołtał im wolności [*statuerunt ei libertatem*] *BibRadz* 1.*Mach* 14/26; *BielKron* 97v; *RejZwierc* 30v; *StryjWjaz* Av, B4; *CiekPotr* 63.

dostać czym (8): *KromRozm III* N8v; *Prot* E; *GórnDworz* li2v; siłą przyrodzoną tey mocy dołtác niemożemy *KuczbKat* 80; Tákże do Kolofenłow gáni włzyłtki ony/ ktorzy zbytnią włtrzymáłością álbo miernością chćieli álbo rozumieli łobie dołtác y łpráwić iáką łwiátobliwość. *WujJudConf* 198v; *StryjWjaz* Av; *KochPieś* 42; *KlonKr* Fv;

W charakterystycznych połączeniach: dostać cnoty (3), *dostojności, dowcipu, godności* (2), *mądrości* (4), *męki, miłości* (3), *mocy* (5), *niewinności, opatrzenia, (po)chwały* (4), *pociechy* (2), *pocieszenia* (2), *pokoju* (2), *połwięcienia, powagi* (2), *przysposobienia synowskiego* (3), *rozumu* (4), *siły, swobody, szczęścia, śmiałości, łwiátobliwości, umiejętności, usprawiedliwienia, wolności* (3), *zacności, zelżywości*.

Przysłowie: Trudniéy záuwże cnoty dołtác/ Niżli wielkim Pánem zołtác. *KochMRot* A2.

Zwroty: »błogosłáwienłwa dostać« [*szyk zmienny*] (5): *BielKron* 97v; Azáłz nie widzićie iákiego błogosłáwienłwá Fráncya/ Anglia/ Inłlánty/ Flándrya/ á przedtym wielka część Niemieckey łiemie prze tę Náukę dołtálá? *WujJud* 16, B3v, 15v; *KarnNap* D3v.

»czci dostać« = *honorem inire a. adipisci Mącz* [*szyk zmienny*] (9): Aczkołwyek tey tći nye załlugámi náłłymi/ ále zrzádenim łálki bożey [...] wełpołekełmy dołtáli *KromRozm III* N8v; *Honorem inire, Czći powagi dołtác. Mącz* 105a, 217d; *KuczbKat* 425; *RejZwierc* 23; *StryjWjaz* B4; A król/ nádzieię máiąc w łwoim pánie/ Rádość odniełie: káždy czći dołtánié/ Kto náń przyłięgá. *KochPs* 90; *SkarŻyw* 131; *ŁatHar* 495.

»dostać choroby« = *stać się chorym; morbum contrahere Mącz* (3): Ex nimia repletione ventriculi hunc morbum contraxisti, Dołtałéł tey choroby z zbytnego picia y obyadánia. *Mącz* 304d, 240d; *GosłCast* 22.

»dostać danku« (1): [*Jeftes*] Zgromił nieprzyacióele/ w bitwie dołtał dánku/ Zwyćięłtwo łławné odniółł łam włzedł bez łzwánku *ZawJeft* 11.

»imienia, mianowania, nazwiska, przezwiska dostać« = *zostać nazwanym; nomen invenire Mącz* [*szyk zmienny*] (10 : 1 : 1 : 1): była panna młoda y barzo czudna tak iż czudnołcią łwą wiele paniát znakomitich ku łobie przyciągála, iako Węda ryby, Ztądże też imiona wedy dołtała. *GlabGad* A3; dołthali rozmaitego mianowania wedłóg roznołci [!] miełtca w ktorym miełzkali. *MiechGlab* 44; *BibRadz Hebr* 1/4; w rzeczy máłey wagi/ niemála łzkodá yełt/ gdy niepoczćiwego ymienia álbo przezwiłká dołtánie. *KwiatKsiąż* A, A3; *Mącz* 482d [2 r.]; ia Páweł kłękam ná koláná ku oycu Páná náłżego Jezu Kryłtá/ od ktorego włzytek narod/ ná niebie y ná zyemi/ dołtał imieniá *RejPos Wiecz*² 92v, 92; Gdyż mowiác z Polakámi/ ięzyká náłżego: nie widzę łkądby dołtał názwiłká tákies⁹⁰. *CzechEp* [414], 258; *KochCz* Bv.

»sławy dostać« = *servire gloriam, laudem parare, sasequi nomen Mącz; gloriam nancisci Modrz* [*szyk zmienny*] (30): *MurzHist* N4; *RejWiz* 100; Acz ielł miła łwobodá/ lecz w pracy poczćiwey/ Rychley łławy dołtánie/ niż w próżnołci łżywey. *RejZwierz* 71v; *BibRadz* 2.*Reg* 8/13, 2.*Reg* 23/22;

BielKron 249v; Ex libris aeditis maximam fibi laudem parauit, Z xiąg które popisał ná fwiat álbo yáwność wydał/ wielkiew sławy dostał. *Mącz* 279c, 385a, 388c, 509a; Sławny REJ godzien isćie być y rádnyim Pánem. Przyrodzonym dowćipem wielkiew ławy dostał *Prot E*; tymi rzeczám/ naywięcey/ niechaiby fie obiálnil fwiátu/ y dostał miłości/ ławy *GórnDworz* Ii2v, N2v, Gg4; *RejZwierc* 23, 94v; *WujJud* B2v; *StryjWjaz* Av; *ModrzBaz* 108; *SkarŻyw* 600; *StryjKron* [236]; *KochJez* A2v; MOże kto ręką ławy dostać w boiu/ Może wymową/ y rzádem w pokoiu *KochPieś* 42; *KochTarn* 78; *KodhProp* 5; *ZawJeft* 21; *SiebRozmysł* B; *CiekPotr* 63; [*Judyt*] wieczney ławy iáko dobrodźieyká narodu fwego/ dostałá. *SkarKazSej* 669a, 682a.

peryfr: »słow dostać« = *stać się wymownym* (1): IAż to ciebie ćielzyć mam/ śmętny Rádźiwile/ W tym żáłołnym przypadku téy nieśczeńéy chwile? Gdzie rzeczy/ álbo y łów ták władnych dostańę/ Którémibych miał léczyć twoię ciężką ránę? *KochFrag* 52.

»tytułu dostać« [*szyk zmienny*] (4): Ieden łobie śzuka żony z wielkich łtanow/ nádziewáiąc fie s tego y powagi y tytułow y rozmnożenia iákiego domowi fwemu dostać. *RejZwierc* 30v; *StryjKron* 547; *NiemObr* 60, 61.

W przen [*czego*] (2) : Synu moy ielli ferce twe łtanie w mądrości/ Moie tákież dostańie/ s ciebye fwey rádości. *BielKom* C2v; [*wierni*] lepszego y zacnieyłzego obrzezánia/ ktore nie rękómá bywa/ W Chriřtufie dostałi / á to będąc zewleczeni z ciála grzechow *CzechRozm* 77.

Przen [*czego*] (3) :

Zwoty: »dostać ducha« = *zostać natchnionym* [*szyk zmienny*] (2): A ten Bog óciec nie iest nowym iákim Bogiem/ áni nowo dostał tego ducha/ ktorego dał Chriřtufowi Iezufowi śynowi fwemu miłemu *CzechEp* 217, 49.

»serca dostać« = *być kochanym* (1): A lékárłtwá inřzého niewiem téy chorobie/ Ieno gdzieś zgubę łtrácił/ tám iédź po nię łobie. A tego się wyłtrzegay/ byś/ chcąc sercá dostać Nie musiał tám nákoniec y łam potym zołtać. *KochFr* 68.

b. *Stać się kim* [*czego*] (60) : *OpecŻyw* 112; *WróbŻółtGlab* A4; Przypomionę iefłtze ná krotce/ żywoty y łpráwy Papiężow niektorych/ [...] iáko fie Dijabłom z duřzą y z ciálem oddawáli/ áby iedno Papięstwá dostać mogli *KrowObr* 37, 28v; *Leop Act* 22/28; *BibRadz Act* 1/17; ini brácia zá pomocą Sylwiufową we wřzytkich Niemcoch pánowánia dostałi. *BielKron* 61v, 112, 165, 198v; *Mącz* 315d; kiedy mię [*chłop*] vbije łzermuiąc/ ábo pochodzi wzapály/ nieiuż ia łłáchectwo łtráćę/ á on go dołthánie *GórnDworz* I8; *RejPos* 76v; *BudBib* 3.Esdr 4/43; *CzechRozm* 140; ktorzi wiela wrzędow dostałi/ ći ponieważ powinności ich dofyć czynić niemogą/ máią miáłto łiebie wiele namiełtnikow. *ModrzBaz* 45, 23v, 44v, 75, 95v; *KochMRot* B3; *OstrEpit* A3; *WujNT Luc* 19/15, *Hebr* 8/6; *SkarKaz* 551b; Nágradźiło mu się to gdy Radźiectwá dostał: Choćia Cenforem Rzymłkim/ choć Praetore^m zołtał. *KlonWor* 13.

dostać od kogo (2): ten S. Rzymłki y ápołłolki kołcyoł [...] od łámego páná zbáwićyelá náłłwego [...] dostał zwirzchnoći władzey náđ wřlyłtkimi kołcyoły *KromRozm III* N5v; *CzechEp* 247.

dostać czym (8): *CzechRozm* 169, 178v; Lełzczeńek chytry obrány krol Polłki. TEen áćz iuż był fortelem dostał pánłtwá tego/ Ale się okazála prętko zdrádá iego *PaprPan* Dd2; Onego kołciołá y kłafztoru S. Medárdá był Opátem ábo łtárfzym nieiáki Wárinbergus/ ktory złým rzemiełtem [...]

dołtał Biskupstwa Swefyońkiego *SkarŻyw* 528; *CzechEp* [400]; *KochPieś* 12; *KmitaPsal* A4; Lefek ktori zdrada dołtał Panstwa tilko przes noc panował/ Konmi roftargnion. *PaprUp* A4v; *SkarKaz* 245.

W charakterystycznych połączeniach: dostać biskupstwa (2), cesarstwa, krolestwa (5), mieszczaństwa, monarchijej, panowania, państwa (6), papiestwa (2), radziectwa, szlachectwa, urzędu (7), zwirzchności (5); dostać fortelem (3), kłamstwem, matactwem (2), męką i śmiercią, trefunkiem, złym rzemiosłem, zdradą.

Zwroty:peryfr. »dostać korony« = *zostać królestwem [o krainie] (1)*: W tey tedy wielebney proftości przodkowie nálny y Krześcijánmi zołtáli/ y Korony Krolewskiej dołtáli/ przez zacne dzieie/ y świętobliwe życie łwe na świecie *OrzRozm* D2v.

peryfr. »dostać korony« = *zostać królem; imperio potiri Mącz [szyk zmienny] (2)*: *Mącz* 280c; Tu y fortelny Przemysł ielt wnieśióny/ Y ten/ co dołtał trefunkiem koróny *KochPieś* 12; Dál to Bog łzczęśliwy Ze nálz Krol cnotliwy Węgierfkiem złotem/ nie ielt nam kupiony/ Ani dołtać chćiał/ fortelem Korony. *KmitaPsal* A4.

peryfr. »miejsca dostać zacnego« = *stać się kimś znacznym (1)*: trudno ielt/ ludzióm nádęthym/ á ku dobremu mieniu chćiwym/ mieyłcá dołtać w łpokoinéy Rzeczypołpolitéy zacného. *OrzQuin* C2.

peryfr. »miejsca ojcowskiego dostać« = *zostać tym czym ojciec (1)*: [*Krystyjern*] był wybran na krolestwo ielzczę zá oycá/ á po smireći [!] oycowey we XXVI lat był potwierdzon látá 1514 mieyłcá oycowłkiego dołtał znowu *BielKron* 199v.

peryfr. »stanu dostać wielkiego« = *zostać panem (1)*: Pomnié iże moy oćiec z gliny gárnce robił, O łzczęśliwy/ kto łtanu dołtawłzy wielkiego/ Pomni czym był *SzarzRyt* D3.

peryfr. »dostać stolice, stolca« = *zostać władcą [szyk zmienny] (3 : 3)*: *MiechGlab* 46; Michał Paleologus Grek dołtał łtolcá w Konftántynopolu. *BielKron* 471v, 169v; Sylwefter [...] nie tylko przez czártá tey łtolice [= *papiestwa*] dołtał: ále też ná niey bez, rády iego nic nie łprawował. *CzechEp* [413], [413] [2 r.].

»zwycięstwa dostać« = *stać się zwycięzcą [szyk zmienny] (3)*: *CzechRozm* 199; *SkarŻyw* A3v; Co łye wždy z woylkiem dzieie? [...] Zołtáło włzyłtko w cále dołtawłzy zwycięłtwá: Doznał moy nieprzyaciél łprawy ich y męłtwá. *ZawJeft* 20.

W przen (9) :

Zwroty: »korony dostać« (5): Bo by był czárt ná nye żydow á pogánow nye poburzył/ tedy by byli męczennicy korony nyedołtali *KromRozm I* L2v; *KuczbKat* 325; Tákci wálczyć męźnie przeciw pokułam potrzebá/ temu kto chce Korony dołtać/ á nie ciálu łwey wolej pozwalác. *WujJud* 211, 90v, 110.

»dostać krolestwa« (2): Iuželćie nályceni/ iuż vbogáceni/ y opocz nas dołtáliłćie Krolestwá/ á day to Boże ábyłćie dołthali Krolestwá/ żebyłmy łpolecźnie z wámi krolowáli. *BibRadz* 1.Cor 4/8.

»stolice dostać« (2): to ielt niepodobna/ żeby kto o światobliwości tych wátpić miał: coby ták zacney łtolice dołtáli. *CzechEp* [386], [386].

c. *Być przedmiotem czyjej działalności, postaw, uczuć, rządów [czego] (124)* : cirpmy téż niektoóre oftrołcij/ abyłmy łie tak bogu złubilił/ ij iego chwály dołtalił. *OpecŻyw* 16v; A przeto y podrugye t.m. napomynamy aby t. m. dobrodzycyłtwem bozym nyegardzycela chtoregołz t.m. dołtála wurodzenyu,

w cznotach, w łzdrowy y wdobrym myenyv *LibLeg* 8/133; *WróbŻołt* qq7; *Slifzelifmy záiſte iż nád mátką moią y łyny moimi wielką łaskawość vkázuiefz/ [...] dla tego też nieprzyazni nie doſtániefz. HistAl* E6; *KromRozm III* B5v; *Leop Eccli* 27/9; *RejZwierz* 6; *BibRadz Hebr* 9/12; *GórnDworz* G4v; *RejPos* 173; *HistLan* Bv; *KuczbKat* 55, 60, 225, 235; *CzechRozm* 79v, 113, 181v [2 r.], 247v; *Vprzeymoſci doſtániefz* wiele y nie drogo. *PaprPan* D; ábyſcie z áwzdy łáfkę Páńfką znác/ á potym żywotá błogofłáwionego doſtác mogli *KarnNap* G, D3, E2, F; A ná pokazanie práwey iego chwały/ ktorey zá onym męczeńſtwem doſtał: niebieſkie ſię cudá z iáwiły. *SkarŻyw* 368, 126, 207, 542, 574; *CzechEp* 119, 121, 332; Oni wielkim krzykiem pomocy wołáli/ z niſkąd nie doſtáli *WerGoſc* 231; *KochTarn* 78; *LatHar* 463; A ták długo ćierpliwie czekawſzy/ doſtał obietnice [*adeptus est repromissionem*]. *WujNT Hebr* 6/15, s. 80, *Act* 24/3, s. 631, *Hebr* 11/13; [*Zacheusz*] odnioſł wielkie poćiechy y rádoſci duchowne/ y ono ferce łynowfkie/ w ktorzym wołamy: Oycze Oycze. Y doſtał na ſumnieniu pokoju wielkiego. *SkarKaz* 349b.

dostać od kogo (6): Gdzie ſliiſche kyerdey barzo ziczliwye thego spyeral y doſthał wyelkyey nyelaſzky od Bałz. *LibLeg* 9/51 v; *KuczbKat* 115, 200; *PaprPan* C; *StryjKron* 235; Lecz doſtawſzy ráunku od Bogá [*auxilio autem adiutus Dei*]/ zoſtałem áż do dnia tego/ ſwiádczac y máłemu y wielkiemu *WujNT Act* 26/22.

dostać u kogo (1): Niech też každy łobie kładzie przed oczy/ bárzo wielką chuć ku modleniu ludzi onych/ ktorzy v Bogá przez modlitwę grzechow odpufzczenia doſtáli *KuczbKat* 420.

dostać czym (7): *ForCnR* Cv; *GliczKſiqz* N5v; Zbáwienia czym doſtác mamy. *WujJud* Nn7, 109v; *KarnNap* C3v; Náucz mu páłcze do łczęfnego boiu/ Aby ſwym mieczem doſtał nam pokoju *KmitaPſal* A2v; Nie łámą wiárą/ ále y záchowaním Bozkiego przykazánia mamy doſtác żywotá wiecznego *WujNT* 237.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tego (2); *aby, iż* (2): Bo kiedy Sól w wftá tego/ ktorego do Krztu wiodą kładźiona bywa/ tedy iáwnie ſie to znáczy/ iż [...] tego doſtác ma/ áby od zakáłu y łmrodliwoſci grzechow był wyzwolon *KuczbKat* 145, 435.

Zwroty: »łaski dostać« [szyk zmienny] (13): *ForCnR* E2v; Doſtánie łobye łáſki/ iuż ſie wſzytko łporzy/ Iuż ſie zrodzi pſzenicá chocia y zle záorzy. *RejWiz* 100v; A kto w tym Koſciele niebédzie/ łáſki Bozey doſtác niemoże. *KuczbKat* 180, 150, 155; *WujJud* 166v, 250; *MycPrz* I B3; *KarnNap* C4v; O Kryſte náłz Pánie/ przez tve z martwych wftánie/ day nam z grzechow powftác/ łáſki twoiey doſtác *ArtKanc* F17v; *WujNT* 194; Młeczyłáw pierwzy pan náłz Chrzeſciánſki, Doſtawſzy przy Chrzcie ſwiętym łáſki Páńſki. Skoro wziął ná ſię znák Krzyzá ſwiętego, Sítał ſię dziedzicem kroleſtwá wiecznego. *KlonKr* C; *SkarKaz* 3a.

»miłosierdzia dostać« = *miserordiam conſequi Vulg* [szyk zmienny] (8): Błogofłáwieni miłofierni: bo też y łami miłofierdzia doſtáną [*miserordiam conſequentur*] [*miłosierdzie otrzymają WujNT, miłosierdzia doſtąpią WujBib*]. *Leop Matth* 5/7; *RejPos* 272; *KuczbKat* 200; Kto zákrywa grzechy łwoie/ niebédzie nápráwion: Ale kto ſie ich wyłpowieda/ miłofierdzia doſtánie. *WujJud* 89; *KarnNap* C4v; *WujNT Rom* 11/30, 31; *SkarKaz* 3a.

»ſprawiedliwoſci dostać« = *apprehendere iuſtitiam Vulg* [szyk zmienny] (5): *Leop Rom* 9/30; *OrzQuin* B4; pogáni/ ktorzy ſie nie ſtaráli o ſpráwiedliwoſc doſtáli ſpráwiedliwoſci/ á ſpráwiedliwoſci

ktora ięft z wiary? *CzechRozm* 208, 207v; to wżytko odrzucił iáko śmieci: áby iedno ípráwiedliwóści Bożey z wiary w Páná Chriftułá doftá. *WujNT* 688.

»odpuszczenia grzechow (-om), rozgrzeszenia dostać« [szyk zmienny] (9 : 2): Czemu niektorzy odpulzczenia grzechow doftać niemogli. *KuczbKat* 200 *marg*, 416, 420; Był tám miedzy tymi co íe ípowiedáli ieden proftaczek/ ktory był pánu íwemu wołu vkradł. Ten doftawízy rozgrzeszenia/ do domu íe z rádością wrocił *WujJud* 89v, 83v, 109; *KarnNap* C3v, C4; *WujNT* 212, 518, 773.

»rady dostać« [szyk zmienny] (8): *BielŻyw nlb* 15; *LibLeg* 11/40v; Czoż mam rzecz nieboraczek y z kąd rady doftać Trudno mnie będącz íługą tey złey paniey íproftać *RejJóz* G2; *RejWiz* 135; A zda mi íe tho Kfiążę/ dobrej rády doftá/ Závárfzy wżytki burdy/ przy pokoiu zoftá. *RejZwierz* 108v; Diogenes on wielki Mędrzec powieðał/ iż ia wiele mam naprzod gdy rády íłuźney doftáć nie mogę/ iż íe íam s íobą rozmowie/ y íam íe íe íe porádzę. *RejZwierc* 12v; Męftwá iż íe nie godzi lecz rády wízelákiey/ Możem doftáć od niego przeciw Sárácenom *PapPan* C, Ev.

»zbawienia, wybawienia dostać« [szyk zmienny] (12 : 2): *MurzHist* S2; oni nye przez myecz zyemye otrzymáli/ Ani w rámyeny íwoim zbáwyenya doftáli *LubPs* Mv; Chrześciánie w káždym ítanie y powołániu, zbáwienia doftáć mogá *WujJud* 213, 109v *marg*, 110, 145, 232, Nn7; *BudBib Sap* 18/7; Bog prawdziw zmartwychwftáł/ żebyfmy [...] vípráwiedliwienia y wybáwienia ták od pieklá iáko y od śmierci wieczney doftáli *KarnNap* D4v; *SkarŻyw* 429; *WujNT* 398; *SkarKaz* 421b; Możelz zbáwienia doftáć/ żyiefzli pomiernie/ Służyfzli bez łákomftwá oyczyźnie íwey wiernie. *KlonWor* 14.

Szereg: »dostać i (a, ani) dostáć« [szyk 2 : 2] (4): *TarDuch* Dv; [*Aleksander*] od oycá początek życia wzyáł/ á od Ariftofeleá yáko od náuczycyela nye proftego ále dobrego życia doftápił á doftá. *GliczKsiąz* N7v, N5v; A gdyż tego doftáć áni dofthepíc nie możemy/ opócz rády/ pomocy/ á podpárcia Ducha íwiętego. *RejPos* 143.

a. *O aktach prawnych i przywilejach* (12) : *ComCrac* 19; [*Kolegium Krakowskie*] nie nye potrzebuyąc yedno áby yego K. M. ono przy tych práwyech dochodnych raczył záchowáć/ ktorych zá przodkow I.K.M. doftáło *GliczKsiąz* Lv; Lepyey gdyby ty martwe/ żywych rátowáły/ Y lepízychby odpulstow/ niż z Rzymá doftáły. *RejZwierz* 106v; Potym doftáli innego herbu dwie brodáce/ to ięft okíze/ iáko ízerzey w Cześkiey kronice pífano. *BielKron* 345; Tu tedy nie przez Bogá ále przez Czártá żydzi doftáli zakonu íwego po wtore. *BielKron* 464, 351v; *Mącz* 77c; *RejPos* 76v; *ActReg* 130; Obáczże tu przywiléy iákiego doftáli/ A dla czego tę łáfkę pánfką otrzymáli *SiebRozmyśl* Bv.

dostać czym (2): Ale to/ iákom powieđział/ nic niema do tych wielmożnych/ ktorzi ine ízácunki/ á iákoby vftáwy íwe máią/ ktore íię álbo v nich w domu vrodzily/ [...] álbo iákiemi infzemi tym podobnymi ípráwami doftáli [*vel in exercitationibus eiusdem generis quesitas*] *ModrzBaz* 61; *WerKazPap* 274.

W charakterystycznych połączeniach: dostać herbu, odpustu, prawa, przywileju, zakonu.

3. *Wyprodukować, uzyskać* (2) : Hostus, Oleyu yeden kuch á kołaczek/ to yęft/ ták wiele oleyu co íe z yednego kuchá doftáć może. *Mącz* 159b.

dostać czego (1): Mutare pecuniam, Mincę odmienić y doftáć mince potrzebney. *Mącz* 239a.

4. *Doznać przykrości, klęski* (4) : Certe captus est habet, Wierę íe podobno zagonił/ Doftáł/ ma/ yuż yęft á zwiedzion yęft. *Mącz* 151a.

W przen (1) : Captus est, subaudi, amore, Doftał/ miłuye. *Mącz* 35a.

Przen (2) :

Zwroty: »guzu dostać« = *doznać niepowodzenia (1)*: Poydę przedfye yákoby nyebacząc/ ábych guzu nyedoftał/ Bo zá takim gromem rad pyorun biye. *KromRozm I* A3.

»w łeb dostać« = *być pobitym, zwyciężonym (1)*: Czemuś rádźil okręty do Greciey poślác/ Ześ krolewic y mniemałz byś nie miał w łeb dąftać [!]. *PaprPan* Ff2v.

5. Wyjąć, wydobyć, wydostać [czego] (12) : A on myczem kthorego yuřch bill doftall fzyą mv yeřth zalozell *LibMal* 1545/103, 1544/85; *BielKron* 20v.

dostać z czego (2): Item zemrowifka doftacz robaka byallego dlugiego, [...] y chowacz weřloyku. *LibMal* 1549/149; wątrobę pła wściekłego Możefzli doftañ iey sniego *SienLek* 155.

Zwrot: »dostać miecza, broni, korda, noża« = *expedire arma Modrz; evaginare a. educere gladium PolAnt* [szyk zmienny] (3 : 1 : 1 : 1): *LibMal* 1545/102v; Zá dlugim płóczem nożá chciała doftać zábić fie *BielKron* 303; Y rzekł Saul do giermká řwego/ doftañ mieczá twego [*evagina gladium tuum*] *BudBib* 1.Reg 31/4, *Ex* 15/9, *Iudic* 8/20; *ModrzBaz* 104.

Przen (1) :

Zwrot: »prawdziwego sensu i wyrozumienia dostać« = *zrozumieć właściwie, wydobyć właściwy sens (1)*: [*byli też uczeni*] ktorzy z Apoftořskiego podania prawdziwego *řensu* y wyrozumienia doftáli. *ReszPrz* 101.

6. Dosięgnąć, dotknąć; nancisci Mącz (9) :

dostać czego (5): [*Janeczek*] tho czego mořl doftacz zabral *LibMal* 1544/91v; *Diar* 91. *Cf* *Zwroty*.

dostać do czego (2): Nużefz zbuduyemy łobie miáftoy wieżę/ ktoreyby wierzch doftał do nieba [*turrim et caput eius in caelum*] *BibRadz Gen* 11/4; *WujJud* 46.

dostać co (2): *FalZioł* IV 42c; Complectitur vitis suis claviculis quidquid est nacta, Opláta á krąża [!] fie około wřzego co yedno może doftać. *Mącz* 304a.

Zwroty: »dna dostać« (1): Bo chłop nie řzkutá/ rychley zdrow zořtanie/ Gdy dna dořtanie. *KlonFlis* F2.

»dostać gruntu« (1): Ale iż bárzo vfał twoiey řile/ Nie pátrząc wiátru y pogodney chwile/ Dał gárdło w wodźie nie dořtawřzy gruntu *KlonFlis* C3.

»dostać łádu« (1): Y trudno ich [*wiatry*] mařz/ choć dořtanieř łádu/ Pozwác do łádu. *KlonFlis* Ev.

7. Starczyć, być w dostatecznej ilości; sufficere Vulg; po przeczeniach: braknąć; deficere Mącz, Vulg (94) [*w tym: komu, czemu (85), kogo, czego (118)*] (136) : A gdzieř fie řerce podziáło/ A y vřzu nie dořtáło. Iákiz to dziwny ořieř był/ Iż bez vřzu y řercá żył. *BierEz* Q2v; *LibLeg* 6/116v; Iuż dziś řukno řtoi zá nic Mowią iż wnim ciężko chodzic Lecz řnadz więc ciężey moy pánie Gdy y tego niedořtanie *RejRozpr* I3; *RejJóz* C2v; Tak řię ten grzech między krzeřciany zpofpolicil/ by ie miano kamionowác řnac by kamienia niedořtáło. *SeklKat* K4; *RejKup* Cc; *MurzNT Ioann* 6/7; Pořłał nas miřtrz łobie k woli/ Bo mu nie dořtáło řoli/ Nie dořtáło wiele rzeczy/ Ktorych nie miewał ná pyeczy *BielKom* A3, A2v, D8; Nye widzyałem ya nigdy człeka pobożnego/ Iżby mu z řáski Páńřkyey czego nye dořtáło *LubPs* K2; *RejWiz* 4, 14v, 71v, 89, 92, 101; Zá dwie řcie grořřow/ chlebá nie dořthanie im [*ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis*]/ żeby iácy kořdy z nich máło co wřziął. *Leop*

Ioann 6/7 [przekład tego samego tekstu: *MurzNT*], *Iudith* 12/3; *UstPraw* 13v; *RejZwierz* 30v, 53, 137; *BibRadz* I 73c marg, *Ier* 52/6; iuż im nie doftáło było żywności którą mieli z Egiptu *BielKron* 31, 58, 95, 151v, 157; *Mącz* 80b, 201b; *SienLek* 256v; *RejAp* 136; *GórnDworz* Dd3; *RejPos* 41v, 80v, 191v, 193v [2 r.], 342 (9); *BielSat* D4v; *KuczbKat* 125, 290; Czytay kto chce Kroyniki co fie w Polfczce działo/ Gdy kiedy ná máły čás krolá nie doftáło. *RejZwierc* 249v, 31v, 128, 253; *BielSpr* 53v; *BudBib Ez* 4/17, 1.*Mach* 3/30; *Strum* Q2v; *KarnNap* C2v; *Oczko* 33; *KochPs* 36; *SkarŻyw* 292; Muzyká będzie/ pieśni téż doftanie/ A ktemu plácić niepotrzebá zá nie *KochFr* 8; *KochMRot* A4v; *WerKaz* 300 [2 r.]; *BielRozm* 32; Ci co przedawáią nabiáły/ máią przyrzekáć zá dwádzieściá y dwie kwarcie: á ták gdy onemu niedoftanie co kupił/ ma fáłkę wroćić/ á nágrodzić mu to ma dworká. *GostGosp* 126, 54, 70, 90, 98, 134; *WujNT Matth* 25/9, 1.*Tim* 5/16.

(nie) *dostanie na co* (6): Vciecze czálem z domu chociy mu nie trzebá/ Kiedy mu iuż ná grzanki nie doftanie chlebá. *RejWiz* 92; *BielKron* 408v; *Modificor*, *Mierzę*/ miárę biorę/ wymierzam yáko czego może ná co doftáć. *Mącz* 228a, 358a; *OrzQuin* I3v; *BudBib Is* 40/16.

nie dostanie prze co (1): Gdy czié wgrzechu śmiercz zaftanie A prze rozpacz niedoftanie Ani wiary ni nadzieję *RejKup* 12v.

dostać ku czemu (1): *Studeant* parare ea quae suppeditent, et ad cultum et victum, Niechay fie vczá ná ty rzeczy zdobywáć/ ktoreby dodáżáły/ doftáły y ku żywności y ku przyrodzieniu. *Mącz* 434d.

nie dostanie do ilu (2): A iefliżby nie doftáło do piáćidziefiát śpráwiedliwych piáći [*Si forsitan defuerint quadraginta iustis quinque*] izali dla onych piáći zepfuiefz miáłtho wśytko? *BibRadz Gen* 18/28; *WujNT* 870.

cum inf (1): Iż było ieść nie doftáło/ O lwią przyziáźń ítali máło. *BierEz* M4.

Przysłowie: Gdzie łuknia nie doftáłá/ kofzulá nádftáwił *BielSat* D3v [*idem*] *BielRozm* 29v.

Frazy:»czasu (nie) dostanie« [*szyk zmienny*] (5): powiadáć czáfuby niedoftáło/ co ci okrutnicy ná świecie ludziom śpokoinym poczynili *BielKron* 253v, 244, 408v; *CzechRozm* 242; *ReszList* 165.

»czegoż ci (więcej, jeszcze) nie dostanie?« (2): A czegożci iuż więcej powiedz nie doftanie/ Iedno położ nádzieię vprzeymá w tym Pánie. *RejAp* AA 6; *RejPos* 146.

»nie dostało mi dnia« (1): *Dies me deficit*, Niedoftáło mi dniá. *Mącz* 115a.

»(jak długo, dokąd, poki) dni, żywota, lat dostanie« (2 : 2 : 1): A będę ya myeśłkał w domu twoim Pánye/ Iák yedno nadłuzey moich dni doftánye *LubPs* F3; *KochPs* 90, 156; *ArtKanc* Q6v; *PaxLiz* C4v.

»(kiedy, -by) kogo nie dostanie« = *zabraknie, nie będzie* (3): Bo gdyby mnie nied/os/tało, Sam by musiał wziáć to /dzia/ło, Musiał by przewoźnikiem być A ty dusze wszytki wozić. *BierRozm* 24; *RejJóz* B3v; Wierę więc niechay lata iuż kędy chce fławá/ Kiedy nas nie doftanie/ iuż rości płu trává. *RejWiz* 22.

»ile nas dostanie« = *ile zdołamy* (1): O tem wśfythkyem my ile nas zá łáłką Páná á ítworzycyelá doftánye/ będzyem piáć *GliczKsiąż* D2.

»dostanie do nowego« [*szyk zmienny*] (2): V mnie zázwdy do nowego/ Doftanie zboża káždého *KochMRot* B2, A4v.

»(nie) dostało pieniędzy« [szyk zmienny] (4): á gdy kupcom niedostało pyeniedzy przyźedł wŷzytek Eipt do Iozefá/ mówiąc dai nam chleba *HistJóz* E2v, E2v; *BielKron* 183; Unde in eos sumptus erogaretur, A zkąd ná táki kofztunek pieniędzy doftáne *Mqcz* 358a.

»(nie) dostało rzeczy, wátku, wymowy« [szyk zmienny] (8 : 1 : 1): A kto będzie chćiał wyfláwiác wielmożność twoię ífcie mu Ínadnie rzeczy doftáne *RejPs* 98; *RejJóz* G3; Wyłtęp miły Gardyanie A iuz mow zafię y zamie Boć mnie niédofstanie rzeczi *RejKup* z3, t6; *RejWiz* 135; Metuo ne mihi deficiat oratio, Obawam fie áby mi doftáło rzeczy. *Mqcz* 269d; *SkarŻyw* 582; *CzechEp* 109, 326; Naydą fie/ [...] wielowładny pánie/ Którym ku twéy ozdobie wymowy doftáne *KochFrag* 42.

»serca [= *odwagi, ducha*] (nie) dostanie« [szyk zmienny] (3): Widział iz fie lękáli iego/ że ich mało/ Ten rzekł/ przeczże by Íercá wam doftác nie miáło. *RejZwierz* 38; kto fie nádyma rządząc lud podły á profty/ temu niedofstanie Íercá [*deficient animis*] do rządzenia ludu pyźnego á odpornego. *ModrzBaz* 47v; *KochPs* 191.

»sił, mocy (nie) dostanie« [szyk zmienny] (2 : 1): Vererer ne mihi vox vivesque deficerent, Obawálbych fie by mi sył y głofu doftáło. *Mqcz* 115a; *KochPs* 208; PRawdzie zás niedofstanie przeciw fałżu mocy *GoslCast* 70.

»slow (nie) dostanie« (6): Iako fie mnie teraz Ítało Snadz mi y slow nie doftáło *RejJóz* D8; *RejKup* o7; *RejZwierz* 73; *RejAp* 163; Mówciélz/ komu Íłow doftáne Twoię siłę Íláwić/ pánie? *KochPs* 94; *ReszList* 165.

»dostanie śmiałości« [szyk zmienny] (2): SKąd/ mnie robakowi nędznemu/ śmiałości Doftáne *GrabowSet* T2, Tv.

»wszy(s)tkiego, wszystkiego dobrego dostanie« [szyk zmienny] (5 : 1): Tem ktorzy fie Bogá boją wlfytkyego doftánye. *GliczKsiqz* P4; *KochPs* 47; Doftanieć wam do nowégo/ W dómkách wŷzyłtkiego dobrégo *KochMRot* A4; *KochProp* 5; *GostGosp* 6; *PaxLiz* C4v.

W przen [komu czego] (1) : Ieden pijąc w piwnicy/ był dłužen niemáło/ Widząc iz mu rozumu w miełzku nie doftáło/ Iął figle vkázowác *RejFig* Cc3v.

8. Połączenia frazeologiczne o różnych znaczeniach (15) :

Zwoty: »czasu dostać« = *mieć wolny czas* [szyk zmienny] (3): Cum in otium venerimus, Gdy ku pokoyu przidziemy/ álbo gdy czáfu doftániemy. *Mqcz* 480d, 258a; *CzechEpPORz* **v.

»[głosu] dostać« = *śpiewać głośno* (1): Acz y domá tych głofow bárzo by nam trzebá/ Kiedyby nam czwartego iáko doftác z niebá. Káždey bychmy nádobnie piofnki dofpiewáli/ Ktore fie koziem wrzałkiem bárzo pomiełzáli. *RejZwierz* 120.

»dostać kraszy« = *wypięknąć* (1): Owa przydą náłze czály/ Iz doftaniem swoiey krafy/ Ktoráfmy pirwey Ítráćili *BielKom* D3.

»nadzieje dostać« = *uwierzyć* (1): Nancisci spem, Nádzieye doftác. *Mqcz* 407d.

»okazyjej dostać« = *skorzystać z okazji; habere occasionem* *Calag* (2): *Calag* 227a; Dwá młodzieńcy s Syrákuzanow *simultatem* miedzy Íobą s przyczyny miłości mieli/ bo ieden drugiego pánnę poiął/ occaffyey doftawłzy/ gdy on nie był/ na ten czás/ obecnym w Miełcie *Phil* Q4.

»swego dostać« = *postanowić na swoim* (1): Rádá z wielkim wefelem/ iz Íwego doftáła/ Ták iz choćiay podwieczor/ k flubu námawiáła. *PaxLiz* E3v.

»śmierci dostać« = *umrzeć* (1): W okrutności nie kochał łalki tam nie miewał. Każdy z małej przyczyny śmierci prętko dostał/ W ogień niektóre miotał a drugie zaś chwołał. *PaprPan* [Gg] 4v.

»wiadomości dostać« = *wiedzieć* (3): *Górndworz* K3v; *SkarŻyw* 567; A gdziebyśmy my wiadomości iakię dostali/ iżby nie kto z takowemi lifty zataił/ tedy to na przyśłym Séymie proponować mamy *SarnStat* 1130.

»wzroku dostać« = *odzyskać wzrok* (2): on ślepy w Ewangeliey wzroku dostał/ kthoremu był Pan rofkazał oczy pomázane błotem omyć wodą Silóe *KuczKat* 145; *BudBib Tob* 11/13.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : Comparare item Aquirere, Dostać. *Mącz* 280a, 133d, 303d.

*** *Dubium* [*chyba zamiast dostać się*] (1) : isz ia dopvsczam mierzacz łake przeciwko Roliam tak iako z rozdziałv dostalo *ZapWar* 1553 nr 2685.

Synonimy: **1.** nabyć, otrzymać; zdobyć; **β.** dobyć, opanować, podbić; **γ.αα.** schwycić, ująć, złapać; **ββ.** pozyskać, zjednać; **2.** dostąpić, doznać, osiągnąć; **3.** udzielać; **5.** wyjąć; **6.** dojść, osiągnąć, dotknąć; **7.** starczyć.

Formacje pochodne cf 1.STAĆ.

Cf **DOSTAŁY**, **1. DOSTANIE**, **DOSTANY**